

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ»

26-27 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

м. Запоріжжя

<i>Іванькова Н.А.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ У МЕДИЧНОМУ ЗВО, ЯКИЙ ФУНКЦІОНУЄ НА ПРИБРОНТОВІЙ ТЕРИТОРІЇ.....	128
<i>Корнєєва О.М., Смаглюк М.І.</i> ВИКОРИСТАННЯ ДОСЯГНЕНЬ НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	129
<i>Livenko A.I.</i> THE ROLE OF THE PHYSICIAN-EDUCATOR IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE EDUCATIONAL APPROACHES: SOCIO-ETHICAL AND INVESTMENT DIMENSIONS.....	130
<i>Марушко Ю.В., Бойко Н.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ.....	132
<i>Масік Н.П., Масік О.І.</i> ПРОБЛЕМА ЛІКАРЯ-ВИКЛАДАЧА – ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ.....	135
<i>Моргуницова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.</i> РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗВО (НА ПРИКЛАДІ ЗДМФУ).....	138
<i>Пожидаєв Р.А.</i> ПРОБЛЕМА ЛІКАРЯ-ВИКЛАДАЧА – ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ.....	139
<i>Світлицький А.О., Щербаков М.С., Матвейшина Т.М., Чернявський А.В., Чугін С.В.</i> ВІЗУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	141
<i>Соляненко О.Л.</i> РОЗВИТОК ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ В СИСТЕМІ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ЗВО.....	145
СЕКЦІЯ 5. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO»	
<i>Візір В.А., Деміденко О.В., Приходько І.Б., Токаренко О.О., Шолох С.Г.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	147
<i>Звягіна Г.О., Потоцька О.І.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ, МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ	148
<i>Кейтлін І.М.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ СЕРЕД ФАРМАЦЕВТІВ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	149
<i>Масльоха В.О.</i> ПЕРЕПРАЦЮВАННЯ СТОМАТОЛОГА ЯК БІОЕТИЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ.....	150
<i>Ольхом'як О.О., Хіміч С.Д., Превар А.П., Фуніков А.В.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЛІКАРЯ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	152
<i>Онїщенко Т.Є., Рябоконт О.В., Корнієнко О.О.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЯК НАСЛІДОК ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ: СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ РИЗИКУ ТА ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ.....	153
<i>Семеніхіна Є.В., Сердюк Д.Г.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ У ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ: ПРИЧИНИ ТА МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ.....	158
<i>Shundel T.O.</i> PREVENTION AND WAYS TO OVERCOME PROFESSIONAL BURNOUT FOR TEACHERS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	159

СЕКЦІЯ 5. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO»

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

*Візір Вадим Анатолійович, професор, доктор медичних наук,
проректор з науково-педагогічної роботи;
Деміденко Олександр Вікторович, доцент, кандидат медичних наук,
завідувач кафедри внутрішніх хвороб 2;
Приходько Ігор Борисович, кандидат медичних наук,
доцент кафедри внутрішніх хвороб 2;
Токаренко Олександр Олександрович, кандидат медичних наук,
асистент кафедри внутрішніх хвороб 2;
Шолох Сергій Григорович, кандидат медичних наук,
асистент кафедри внутрішніх хвороб 2,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Проблема професійного вигорання серед викладачів вищої медичної освіти є результатом тривалого впливу професійного стресу, що виникає в середовищі, де академічні вимоги переплітаються з клінічною відповідальністю, необхідністю наукового пошуку та безперервного професійного розвитку. Специфіка діяльності даної категорії фахівців зумовлена тріадою ролей: педагога, клініциста та дослідника, причому кожна з них вимагає значних психоемоційних ресурсів. В умовах України цей процес додатково ускладнюється безпрецедентними викликами, пов'язаними з повномасштабною війною, вимушеною міграцією та прискореною цифровізацією освітнього процесу, що вимагає переосмислення підходів до підтримки ментального здоров'я академічного персоналу.

Професійне вигорання - це складний психологічний синдром, що виникає як реакція на хронічні міжособистісні стресові чинники на робочому місці. Класична трикомпонентна модель включає емоційне виснаження (відчуття спустошеності), деперсоналізацію (зміна ставлення до студентів та пацієнтів) та редукцію особистих досягнень (відчуття власної некомпетентності). Процес розвивається стадійно, досягаючи піку через 10-20 років роботи, що характеризується апатією та тотальною соціальною ізоляцією. Через військові дії створилися умови, де професійне вигорання наклалося на колективну психотравму. Новими факторами стресу стали погіршення ситуації з безпекою, постійна тривога за долю країни, а також невизначеність майбутньої діяльності. Перехід на змішане та дистанційне навчання став додатковим джерелом «цифрового вигорання». Основними факторами є втому від тривалого екранного часу, когнітивне перевантаження через багатозадачність та розмивання кордонів між робочим і особистим часом. В теперішніх реаліях це посилюється нестабільними інтернетом та електропостачанням.

Синдром професійного вигорання призводить до серйозних соматичних та ментальних порушень: серцево-судинних захворювань, депресії, порушень сну та зловживання алкоголем. Також вигорання асоціюється з хронічною втомою та підвищеним суїцидальним ризиком. Вигорання клінічного викладача є незалежним предиктором медичних помилок. Втоmlені фахівці можуть бути схильні до пропусків важливих симптомів або призначення зайвих обстежень.

Системне вирішення проблеми вимагає послідовного впровадження певних стратегій: визнання проблеми, оптимізації процесів управління, надання автономії у формуванні графіку, обмеження комунікацій у вечірні години та у вихідні. Інше направлення - створення спеціалізованих служб цифрового благополуччя та проведення регулярних скринінгів ментального стану. Ефективна протидія вигоранню включає також розвиток емоційного інтелекту, який виступає буфером проти негативних емоцій. Важливими є когнітивна переоцінка труднощів та планування вирішення проблем через чіткий тайм-менеджмент. Безперечно суттєвою, з точки зору подолання професійної ізоляції, є соціальна підтримка колег.

Огляд проблеми професійного вигорання викладачів вищої медичної освіти дозволяє стверджувати, що ми маємо справу з системними викликами, які загострилися під впливом війни та технологічних змін. Збереження ментального здоров'я викладача-медика в Україні наразі є необхідною умовою забезпечення стабільності професійної діяльності та збереження професійної спроможності.

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ, МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ

*Звягіна Ганна Олександрівна, к.філол.н., доцент,
кафедра культурології та українознавства;
Потоцька Олена Іванівна, к.біол.н., доцент,
кафедра гістології, цитології та ембріології,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Вислів, що став крилатою фразою, «Світяти іншим, згораю сам» був поширений у літературі 16 століття, а також у 17 столітті як девіз Ніколаса ван Тульпа, проте поява терміну «професійне вигорання» датується лише 1974 роком. На сьогодні він закріплений у Міжнародному статистичному класифікаторі захворювань та проблем, пов'язаних зі здоров'ям.

Професійне вигорання має ряд як психофізичних, соціально-психологічних, так і поведінкових симптомів, таких як хронічна втома, безсоння, пасивність, тривожність, дратівливість, байдужість до роботи і водночас підвищення неадекватної критичності [1, с. 1].

По суті професійне вигорання є стрес-реакцією на виробничі й емоційні вимоги. В цілому, відповідно до результатів досліджень, найбільш чутливими до нього є молоді люди (19-25 років) та люди старшого віку (40-50 років), а також ті, хто має вищу освіту, тож викладачі входять до категорії ризику. Чинниками, що впливають на це, є індивідуальні особливості нервової системи і темпераменту [1, с. 1].

Звісно, повномасштабне вторгнення стало фактором виникнення тривалого стресу. Згідно з даними четвертої хвили всеукраїнського дослідження щодо психічного здоров'я українців під час війни погіршення сну відчувають 50% респондентів, виснаженість - 49%, поганий настрій - 49%, емоційну нестабільність - 45% [2, с. 1].

Така ситуація безумовно призвела до збільшення випадків емоційного виснаження і, як наслідок, професійного вигорання викладачів. Недаремно останнім часом цій проблемі приділяється багато уваги як на рівні держави, так і окремих ВНЗ.

Зокрема, у Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті створено центр ментального здоров'я в університетській клініці, який, окрім консультування, також пропонує тренінги на основі біологічного зворотного зв'язку та транскраніальну магнітну стимуляцію [4, с.1].

На базі кафедри психіатрії, психотерапії та медичної психології створена служба психологічної підтримки. У травні 2025 року спільно з Департаментом освіти і науки ЗОДА та Запорізьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти в ЗДМФУ було проведено Місяць обізнаності про ментальне здоров'я. У період з вересня по жовтень 2025 року було проведено ряд заходів до Всесвітнього дня ментального здоров'я [3, с.1].

Щорічно кафедрою суспільних дисциплін та дитячих хвороб проводиться науково-практична конференція «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)», одна із секцій якої приділяє увагу проблемам професійного вигорання.

Науковою бібліотекою університету у 2025 році підготовано рекомендаційний список літератури «Емоційне вигорання – медико-соціальна проблема сьогодення», що зберігається у бібліотеці ЗДМФУ у друкованому та електронному вигляді.